

Дніпропетровський національний університет

Економіка: проблеми теорії та практики

Збірник наукових праць

Випуск 255

Том IV

**Ювілейний
1999-2009 рр.**

ДНУ
Дніпропетровськ
2009

УДК 336
ББК 65.01
Е 45

Друкується відповідно до постанови Вченої Ради
Дніпропетровського національного університету

Головний редактор:

д-р екон. наук, проф. *Анатолій Антонович Покотілов*

Редакційна колегія:

д-р фіз.-мат. наук *С. О. Смірнов*, д-р екон. наук *В. А. Ткаченко*,
д-р техн. наук *О. М. Марюта*, д-р екон. наук *Л. В. Попкова*,
д-р екон. наук *О. В. Ковальов*, д-р екон. наук *Я. Г. Берсуцький*,
д-р техн. наук *Ю. Д. Морозов*, д-р екон. наук *Г. О. Крамаренко*,
д-р екон. наук *О. С. Галушко*, д-р техн. наук *Р. Б. Тян*, д-р екон. наук *В. В. Дорофієнко*,
д-р екон. наук *О. Й. Шевцова*, д-р наук з державного управління *М. Х. Корецький*

Рецензенти:

д-р екон. наук, проф. Дніпропетровського національного університету: *І. Л. Сазонець*;
д-р екон. наук, проф. Дніпропетровської державної медичної академії: *А. В. Батура*

Е 45 Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. —
Випуск 255: В 9 т. — Т. IV. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. — 296 с.

ISBN 978-966-8736-05-6

У збірнику аналізуються актуальні проблеми економіки.
Для студентів, аспірантів та викладачів вузів.

УДК 336
ББК 65.01

ISBN 978-966-8736-05-6

© Колектив авторів, 2009

Карлик Ю.Ю., Бігдан М.Г. ЕФЕКТИВНО СФОРМОВАНИЙ ТОВАРНИЙ АСОРТИМЕНТ, ЯК ВИРІШАЛЬНИЙ ФАКТОР УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	881
Тищенко Т.Я. КОНТРОЛЬ ТА СИСТЕМА КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД	887
Шувалов В.О., Шувалова Л.М., Князевич А.О. УПРАВЛІНСЬКА СИНЕРГІЯ ЗГІДНО З ТЕОРІЄЮ СИНЕРГЕТИКИ	895
Томілін О.О., Гаврилова О.А. ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ.....	900
Воробйова О.І. БАНКІВСЬКИЙ КАПІТАЛ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СТАБІЛЬНОСТІ ОКРЕМИХ БАНКІВ І БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	906
Левковець О.М. ПОТЕНЦІАЛ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ	916
Дмитренко А.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВНЕСКІВ ДО СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛОВОЮ РЕПУТАЦІЄЮ ТА ДІЛОВИМИ ЗВ'ЯЗКАМИ.....	927
Дубовик А.О. ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПОРТФЕЛЕМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ ОЦІНКИ БІЗНЕСУ	933
Ахметова Р.Б. ОСНОВНЫЕ ПАРАМЕТРЫ И КРИТЕРИИ ИНВЕСТИРОВАНИЯ НА РЫНКЕ ФОНДОВ ПРЯМЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В КАЗАХСТАНЕ	942
Рудь О.Г. ВИДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВИРОБНИЦТВО СВИНИНИ	950
Баранов І.В. МОДЕЛІ ВЕНЧУРНОГО ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КЛАСТЕРАХ.....	959

Томілін О.О., Гаврилова О.А.

Полтавська філія Європейського університету

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ

У статті проведено аналіз оподаткування прибутку, показана динаміка податку на прибуток та розкриті шляхи поліпшення фінансового стану ЗАТ «Мостобудівельне управління №8».

Ключові слова: оподаткування прибутку, фінансовий стан, податок на прибуток, кредиторська заборгованість.

I. Вступ.

З одного боку, податки є основним інструментом реалізації розподільної функції фінансів і одним з головних каналів поповнення доходної частини державного бюджету. З іншого боку, виражена і науково обґрунтована податкова політика щодо запровадження пільг чи надання переваг в оподаткуванні є вагомим регулятором підприємницької діяльності в усіх сферах економіки.

У народногосподарському комплексі підприємство є складовою частиною, визначеною на основі поділу праці. Це означає, що підприємство набуває нової якості: самостійний вибір діяльності, висока відповідальність за результати виробництва, ефективне господарювання, поява рушійної сили у вигляді вільної конкурентної боротьби, що примушує уважно стежити за досягненнями науково - технічного прогресу, передової технології, неухильно поліпшувати якість продукції, всемірно задовольняти споживача.

Отже, ринок передбачає функціонування підприємства нової якості, яке відповідає вимогам більш ефективної економіки. У широкому розумінні ефективність виробництва є співвідношенням результатів виробництва та витрат.

II. Постановка завдання.

В сучасних умовах нестабільності виробництва, кризових явищ, особливо в аграрному секторі, податкова система України функціонує ефективно майже тільки з фіскальних позицій, чим стримує і гальмує розвиток малого і середнього бізнесу. В Україні вже прийнято Бюджетний кодекс, а Податкового ще немає. Нестабільність податкового законодавства, великі штрафні санкції, невідповідність бухгалтерського і податкового обліку ускладнюють роботу підприємця і бухгалтера, які повинні досконально знати всі закони й підзаконні нормативні документи, уміти співставляти їх норми, щоб дійти до "золотої середини", оскільки у нас дуже часто різні нормативні документи з питань оподаткування по-різному тлумачать порядок застосування пільг, строки сплати податків тощо.

III. Результати.

Для узагальнення інформації про розрахунки ЗАТ "МБУ-8" за всіма вида-

ми платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету призначено бухгалтерський рахунок "Розрахунки за податками й платежами".

Платниками податку на прибуток є всі суб'єкти підприємницької діяльності (в тому числі бюджетні та громадські організації), які одержують прибуток від господарської діяльності, нерезиденти, а також філії, відділення та інші відокремлені підрозділи, що зобов'язанні мати окремий банківський рахунок та вести окремий облік результатів діяльності.

Таблиця 1.

Витрати та відрахування ЗАТ «МБУ-8» за 2006-2008 роки (тис. грн.)

№ п/п	Види витрат і відрахувань	2006 рік	2007 рік	2008 рік
1.	Податок на додану вартість	2366,0	4153,2	2341,0
2.	Собівартість реалізованої продукції	10309,8	19207,6	117118,6
3.	Адміністративні витрати	523,6	694,2	710,4
4.	Витрати на збут	14,2	29,8	15,2
5.	Інші операційні витрати	1217,6	2250,8	1772,6
6.	Фінансові витрати	82,8	74,5	187,9
7.	Податок на прибуток	3,6	308,8	0,2

В таблиці 1 розглянемо структуру витрат та відрахувань ЗАТ «МБУ-8» серед яких відзначимо податок на прибуток. Ставка податку складає 25 % від об'єкту оподаткування. За 2008 рік відрахування по податку на прибуток складає 308,8 тис. грн., що перевищує 2006 та 2008 роки.

За даними Звіту про фінансові результати та даними таблиці 1 проаналізуємо стан та динаміку податку на прибуток ЗАТ «МБУ-8» за 2005-2008 роки.

Таким чином, спостерігається нерівномірність суми оподаткування прибутку ЗАТ «МБУ-8».

Кредиторська заборгованість розглядається як залучені на певний період в господарську діяльність підприємства оборотні кошти.

До кредиторської заборгованості віднесена і заборгованість за розрахунка-

ми з бюджетом, показники якої відображені в податковій звітності.

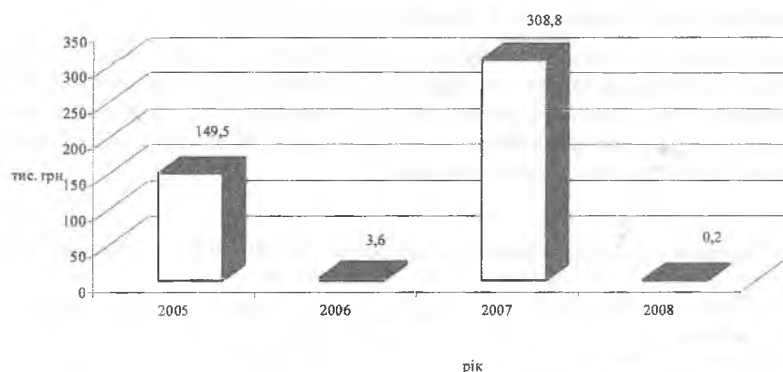

Рис. 2.6. Динаміка податку на прибуток ЗАТ "МБУ-8" за 2005-2008 роки

Кредиторська заборгованість в межах діючих термінів оплати рахунків чи зобов'язань вважається чистою (поточною). Якщо строки платежів порушені, то виникає прострочена заборгованість, тобто незаконний перерозподіл коштів між власниками активів.

Аналіз стану та структури кредиторської заборгованості ЗАТ "МБУ-8" проведемо за допомогою таблиці 2.

Таблиця 2.

Аналіз кредиторської заборгованості ЗАТ "МБУ-8" за 2006-2008 роки

Показники	2006 р.		2007 р.		2008 р.		Зміни (+,-) 2008 р. від		Темп росту, %, 2008 р. до	
	суми, тис. грн.	у % до під- сум- ку	суми, тис. грн.	у % до під- сум- ку	суми, тис. грн.	у % до під- сум- ку	2006р.	2007р.	2006 р.	2007 р.
Векселі видані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
За товари, роботи, послуги	2793,4	78,8	2631,8	78,3	4292,6	76,9	1499,2	1660,8	153, 7	163, 1
З одержаних авансів	137,4	3,9	4,2	0,1	21,3	0,4	-116,1	17,1	15,5	507, 1

Закінчення табл. 2

З бюджетом	304,7	8,6	283,7	8,4	182,6	3,3	-122,1	-101,1	59,9	64,4
Зі страхування	98,7	2,8	128,7	3,8	75,5	1,4	-23,2	-53,2	76,5	58,7
З оплати праці	201,3	5,7	302,2	9,0	295,4	5,3	94,1	-6,8	146,7	97,7
З учасниками	11,6	0,3	11,6	0,3	11,6	0,2	0	0	100,0	100,0
Інші поточні зобов'язання	84,8	2,4	92,5	2,8	375,2	6,7	290,4	282,7	442,5	405,6
Всього	3547,1	100,0	3362,2	100,0	5579	100,0	2031,9	2216,8	157,3	165,9

Поточні зобов'язання за розрахунками відображені в балансі за сумою погашення. Погашення зобов'язань з бюджетом, зі страхування, з оплати праці передбачається в повному обсязі, у визначені строки. Поточні зобов'язання класифікуються: з одержаних авансів - 21,3 тис. грн., з бюджетом - 182,6 тис. грн., зі страхування - 75,5 тис. грн., з оплати праці - 295,4 тис. грн.

За даними таблиці 2 слід відзначити зростання кредиторської заборгованості в 2007 році проти минулих років на 2031,9 тис. грн. або в 1,57 раза та 2216,8 тис. грн. або в 1,66 раза відповідно, що є негативним і свідчить про погіршення розрахункової дисципліни на підприємстві.

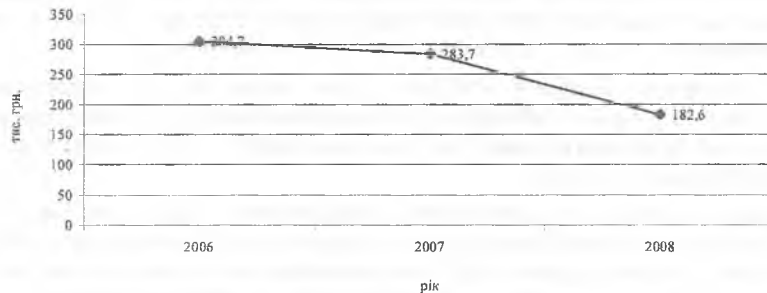

Рис. 2.7. Динаміка заборгованості ЗАТ "МБУ-8" за розрахунками з бюджетом за 2006-2008 роки.

Збільшення кредиторської заборгованості відбулось за рахунок зростання в 2008 році порівняно з 2007 роком на 77,2 тис. грн. розрахунків на 1660,8 тис. грн. за товари, роботи, послуги; на 17,1 тис. грн. - з одержаних авансів. На 442,5 збільшилась інша кредиторська заборгованість.

Зменшення кредиторської заборгованості в 2008 році відбулось за рахунок зменшення розрахунків з бюджетом - на 101,1 тис. грн.; зі страхування - на 53,2 тис. грн.; з оплати праці - на 6,8 тис. грн.

1У. Висновки.

Таким чином, заборгованість за розрахунками за податками, платежами до бюджету зменшилась, що є позитивним.

У ситуації, що склалася, фінансовий стан підприємства важкий і носить нестабільний характер. Ситуація погіршується проблемою одержання коштів за реалізовану продукцію та надані послуги унаслідок чого в ЗАТ «МБУ-8» утворюється нестача оборотних активів для здійснення господарської діяльності. У цих умовах важливим і актуальним постає питання оптимізації розміру імобілізації обігових коштів на виплату обов'язкових платежів, в тому числі податку на прибуток.

Аналіз впливу податків на діяльність платника податків - юридичної особи доцільно проводити шляхом визначення розміру податкового тягаря.

Категорія податкового тягаря стосовно до окремого платника податків відбиває частку його сукупного доходу, що вилучається до бюджету, але цей показник має досить суттєвий недолік - він є надто узагальненим і не дає реального уявлення про ступінь податкового тиску на відповідне джерело їх сплати. Тому доцільно аналізувати тиск з урахуванням наступного:

1. ПДВ та інші непрямі податки впливають на фінансовий стан тільки в одному аспекті - значно збільшують дебіторську (кредиторську) заборгованість по розрахункам з бюджетом. Це має значення для показників ліквідності. Тому ступінь податкового тягаря за цими податками правильніше було б оцінювати питомою вагою дебіторської (кредиторської) заборгованості за ними у складі дебіторської (кредиторської) заборгованості або валюті балансу.

2. Більшість податків є прямими, і тому згідно діючого законодавства сплачується за рахунок собівартості та валютних витрат. Це нарахування на фонд оплати праці, комунальний податок, земельний податок, збір із власників транспортних засобів тощо.

Усі ці податки є або ціноутворюючим факторами (якщо попит на продукцію дозволяє збільшити ціну на приріст собівартості), або зменшують прибуток (збільшують збитки) від реалізації. Тому величину податкового тягаря за цими податками слід вимірювати їхньою питомою вагою в складі собівартості.

3. Податки, які сплачуються з чистого прибутку (податок на прибуток або податок на дивіденди), доцільно порівнювати з прибутком від реалізації по ос-

новній діяльності. Таке співвідношення показує, якою мірою податки, що сплачуються за рахунок фінансових результатів, впливають на зниження загальної величини прибутку порівняно з прибутком від реалізації.

Однозначно сказати, які податки найістотніше зменшують фінансові ресурси підприємства, неможливо, оскільки результат варто оцінювати в кожному конкретному випадку.

Можна сказати, що значні фінансові ресурси підприємства забирає податок на прибуток, оскільки він не компенсується ніякими надходженнями, не впливає на зменшення інших податків, а виплачується саме з прибутку. До того ж він являє собою найвагоміший інструмент державного регулювання економіки.

Література

1. Гарасим П.М та ін. Управлінський облік на підприємстві (методика ведення): Монографія. - Тернопіль: Економічна думка, 2005. - 270 с.
2. Економіка та організація виробництва /За ред. В.Г.Герасимчука. - К.: Знання, 2007. - 678 с.
3. Єфіменко Т.І. Податковий кодекс України: питання ефективності та суспільної злагоди // Фінанси України. - 2007. - № 5. - С.3-11.
4. Лютий І.О., Романюк М.В. Проблеми та перспективи спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні // Фінанси України. - 2007. - № 6. - С. 31-38
5. Максимова Л.П., Федорченко Д.С. Вплив системи податкового регулювання на конкурентоспроможність вітчизняної економіки // Фінанси України. - 2007. - № 6. - С. 56-63.
6. Паєнтко Т.В. Гармонізація податкового законодавства //Фінанси України. - 2007. - № 3. - С. 37-43.